



САЛБАРЫН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР

“ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО”-ЫН БИЕЛЭЛТЭД 2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН БАЙДЛААР ХЯНАЛТ- ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН

**УЛААНБААТАР ХОТ
2025 он**



“ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО”-ЫН БИЕЛЭЛТЭД 2025 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН БАЙДЛААР ХЯНАЛТ- ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН

2025.07.28

НЭГ. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЗОРИЛГО, АРГА ЗҮЙ

Монгол Улсын Их хурлын 2021 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн 106 дугаар тогтоолоор баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-т туссан Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын Сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтэд 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналт-шинжилгээ хийж, санал, зөвлөмж хүргүүлэх, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд бодит мэдээлэл өгөх, төрийн бодлого, төлөвлөлт, үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн, үр нөлөөг нэмэгдүүлэх, хариуцлагыг сайжруулах, хэрэгжилтэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор хяналт-шинжилгээ хийж гүйцэтгэлээ.

Засгийн газрын 2025 оны 43 дугаар тогтоолын 01 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хяналт-шинжилгээ хийх журам”-ыг үндэслэн “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-т тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцыг зорилтот түвшин, шалгуур үзүүлэлттэй уялдуулан хяналт-шинжилгээ хийж, дүгнэлт, зөвлөмж хүргүүлж байна.

ХОЁР. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ

“Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын Сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах **6** зорилтын хүрээнд **22** арга хэмжээний хэрэгжилтийг ханган ажилласан байна.

Энэхүү төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналт-шинжилгээ хийхэд хэрэгжилт **85.0** хувьтай, **“Бүрэн хангалттай”** гэж үнэллээ.

Хэрэгжилтийн гүйцэтгэлийг харуулвал:

Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хагас жилийн биелэлтийн хувийг товчоолон хүснэгт-1, хүснэгт-1.1-д тус тус үзүүлэв.

хүснэгт-1

№	Ажил үйлчилгээ	Арга хэмжээний тоо	Хэрэгжилтийн хувь				Биелэлт /хувиар/
			85%-иас дээш	70-85% хүртэлх	70 хүртэлх	ХБ	
1	Нийт арга хэмжээ	22	13	3	6	-	85.0

хүснэгт-1.1

№	Үндсэн чиг үүрэг	Зорилт тоо	Арга хэмжээ	Гүйцэтгэлийн хувь			Дундаж хувь
				85%-иас дээш	70-85% хүртэлх	70 хүртэлх	
1	Зорилго. 1.1. Боомтуудын хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг хөгжүүлэн ачаа болон зорчигч нэвтрүүлэх хүчин чадлыг дээшлүүлж, экспортыг нэмэгдүүлнэ.	1	2	1	-	1	85.0
2	Зорилго. 2.1. “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хөгжлийн төслийн хэрэгжилтийн тайлан	1	3	2	1	-	93.3
3	Зорилго. 3.1. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар нэн яаралтай болон 2025 онд үе шаттайгаар өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэх хуулийн төслийн хэрэгжилт	1	4	2	-	2	75.0

4	Зорилго. 4.2. Шинэ суурьшлын бүс, дагуул хот, эдийн засгийн чөлөөт бүсийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлж, Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьшсан иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийг цогц бодлогоор дэмжих замаар төвлөрлийг сааруулна.	2	7	5	-	2	89.2
5	Зорилго. 5.2. Усны нөөцийг хамгаалж, хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах, бэлчээрийг усжуулах, говийн бүс нутгийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх, саарал усыг дахин ашиглах, хиймэл нуур, хөв цөөрөм байгуулж, ширгэсэн гол горхи, булаг, шандыг нөхөн сэргээнэ.	3	3	1	1	1	80.0
6	Зорилго. 6.3. Төрийн хяналт, шалгалтын давхардсан тогтолцоог цэгцэлж, төлөвлөгөөт шалгалтыг түр хугацаанд зогсоон, төрийн байгууллагаас шаарддаг тусгай зөвшөөрөл, техникийн нөхцөлийн тоог бууруулна.	2	3	2	1	-	87.5
Нийт дүн		10	22	13	3	6	85.0

Хэрэгжилтийг зорилт, арга хэмжээ тус бүрээр харуулбал:

№	Зорилт, арга хэмжээ	Хэрэгжилтийн явц	Хувь
1. "ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО"-ЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЭХНИЙ ҮЕ ШАТНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ			
Зорилт Нэг. Боомтын сэргэлт:			
1.1. Боомтуудын хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг хөгжүүлэн ачаа болон зорчигч нэвтрүүлэх хүчин чадлыг дээшлүүлж, экспортыг нэмэгдүүлнэ.			
1.	1.1.1. Боомтуудыг хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг тодотгох, шинээр нэмж боловсруулах замаар боомтуудын хөгжлийг хөрш орнуудын боомттой ижил түвшинд хүргэж, дэд бүтэц, тээвэр зохион байгуулалтыг олон улсын стандартад нийцүүлэх,	1.Тус яамны 2024 оны 01/1542 дугаар албан бичгээр Байтаг, Даян, Булганы хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах саналыг Боомтын сэргэлтийн үндэсний хороонд хүргүүлсэн. Мөн БНХАУ, МУ-ын Засгийн газар хооронд байгуулсан "Монгол, Хятадын Замын-Үүд, Эрээний Э/З-ийн хамтын ажиллагааны бүс байгуулах тухай" хэлэлцээрийн хоёр талын чөлөөт бүсийн ажлын явцын талаар харилцан мэдээлэл солилцох, хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг уялдуулан шинэчлэн боловсруулах асуудлыг шийдвэрлэхээр Монголын талаас ЭЗХЯ-ны ХОБГ-ын дарга Б.Анараар ахлуулсан баг, БНХАУ-ын талаас ӨМӨЗО-ны Худалдааны танхимын орлогч дарга Гоу Жөүминаар ахлуулсан ажлын хэсэг хамтран 2024.04.08-10-ны өдрүүдэд Дорноговь аймгийн Замын-Үүдийн чөлөөт бүс, БНХАУ-ын Эрээн хотын чөлөөт бүсэд тусгай хөтөлбөрийн дагуу ажиллаж, харилцан зөвлөлдөж "Замын-Үүд, Эрээний Э/З-ийн хамтын ажиллагааны бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулахад шуурхай хамтран ажиллахаар шийдвэрлэсэн. ЭЗХЯ, АХБ хамтран хэрэгжүүлж байгаа "АХБ 3936-МОН: Э/З-ийн хамтын ажиллагааны бүс хөгжүүлэх төсөл"-өөр Замын-Үүдийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулахаар 98 мянган ам.доллар тусгагдсан бөгөөд ЭЗХЯ-аас гүйцэтгэчийг сонгон шалгаруулах ажлыг зохион байгуулж байна. "Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулах" зөвлөх үйлчилгээний ажлын даалгаврын төсөлд өгөх саналыг ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах үнийн тооцооллын хамт боловсруулжТус яамны 2024 оны 03/1250 дугаар албан бичгээр ЭЗХЯ-ндхүргүүлсэн.	70

		2. Алтанбулаг боомтыг хөгжүүлэх хүрээд тус боомтын асуудлыг Алтанбулагийн чөлөөт бүсийн хөгжлийн төлөвлөлттэй уялдуулан үзэж Алтанбулаг чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулах ажлыг "Идеал групп" ХХК боловсруулж байгаа бөгөөд хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах гэрээт ажлын хугацааг 2024.10.31-ийг хүртэлх хугацаагаар сунгасан. Ажлын явц 70 хувьтай байна.	
2.	1.1.5. Боомтуудын үндсэн байгууламж /эрчим хүч, дулаан, усан хангамж, ариутгах татуурга, интернэтийн сүлжээ, гаалийн лаборатори, зорчигч болон ачаа тээврийн терминал/-ийг өргөтгөн шинэчилж, зорчигч аялах, албан хаагчдын ажиллах ая тухтай орчныг бүрдүүлэх,	1. Замын-Үүдийн эдийн засгийн чөлөөт бүсэд зориулсан дулааны станц, ус хангамжийн эх үүвэр, ус цэвэршүүлэх үйлдвэр, цэвэрлэх байгууламжийг барьж ашиглалтад оруулсан. 2. АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлж буй Эдийн засгийн хамтын ажиллагааны бүсийг хөгжүүлэх төсөл-МОН3936 төслийн хүрээнд "Замын-Үүд" чөлөөт бүсийн 1-р үе шатны дэд бүтэц, гүний гарцын шалган нэвтрүүлэх нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолбор барилга байгууламжийн нарийвчилсан инженерийн зураг төсөл боловсруулах зөвлөхөөр шалгарсан "Сонголт Дизайн" ХХК-тай гэрээ байгуулан, инженерийн зураг төсөл боловсруулах ажлын хуваарь, бүтээгдэхүүн хүргэлтийн хуваарь, гүйцэтгэх ажлууд болон ЗҮЧБ-д өмнө баригдсан инженерийн шугам сүлжээний өнөөгийн нөхцөл байдал, байр зүйн зургийн судалгааг хүлээн авсан. "Сонголт дизайн" ХХК-ийн санхүүжилтийн хүсэлтийг АХБ-нд уламжилсан. Төслийн явцыг эрчимжүүлэх талаар Монгол Улсын Засгийн газар, АХБ хооронд 2022.08.19-нд Харилцан ойлголцлолын санамж бичиг байгуулаад байна. Биелэлт 100%. 3. Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг сумын Эдийн засгийн чөлөөт бүсийн ариутгах татуургын шугам сүлжээний зураг төсөл, угсралтын ажлын гүйцэтгэгчээр сонгон шалгарсан "Нягт холбоос" ХХК-тай гэрээ байгуулж, ажиллах талаар Барилгын хөгжлийн төвд 2022.03.30-ны 3/1346 дугаар албан бичгийг хүргүүлж, гэрээ байгуулсан. Захиалагчийн хяналтыг Барилгын хөгжлийн төв хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Ажлын гүйцэтгэл 100%-тай. 2024 оны улсын төсөвт Замын-Үүдийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтэнд нийт 16,753.8 сая.төгрөг, Алтанбулаг хилийн боомтын лабораторийн тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтэд нийт 6,470.0 сая төгрөг тус тусгагдсан. Үүнийн дагуу 2025 онд нийлүүлэгдэх тоног төхөөрөмжийг хүлээн авахаар Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2024 оны 12 дугаар сарын 11-ний өдрийн Б/98 дугаараар ажлын хэсэг байгуулагдан бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Үүнээс: Дорноговь аймгийн Замын-Үүд хилийн боомтод байрлалтай Барилгын материалын сорилт, шинжилгээний түргэвчилсэн лабораторийн 2025 оны эхний ээлжинд нийлүүлэгдэх /керамик эдлэхүүн, цемент, цонх, хаалга, хуванцар болон цхайлгаан утас/ лабораторийн иж бүрэн тоног төхөөрөмжийг хүлээн авахаар 2025 оны 06 дугаар сарын 05-07-ын өдрүүдэд ажилласан. Сэлэнгэ аймгийн Алтанбулаг хилийн боомтод байрлалтай Хими, будгийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийг 2025 суурилуулан хүлээн авч, ашиглагч байгууллагад хүлээлгэн өгөхөөр бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна.	100
Зорилт. Дөрөв. Хот, хөдөөгийн сэргэлт: 4.2. Шинэ суурьшлын бүс, дагуул хот, эдийн засгийн чөлөөт бүсийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлж, Улаанбаатар хотоос орон нутагт шилжин суурьшсан иргэд, аж ахуйн нэгжүүдийг цогц бодлогоор дэмжих замаар төвлөрлийг сааруулна.			
3.	4.2.1. Нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах зорилгоор дэд төвүүдийн бүтээн байгуулалтыг	АХБ-ны санхүүжилтээр "Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр"-ийг 10 жилийн хугацаанд 3 үе шаттайгаар Сэлбэ, Баянхошуу, Дамбадаржаа, Дэнжийн 1000, Толгойт, Шархад дэд төвүүдийг шинээр барихаар нийт 79 ажил төлөвлөсөн. Үүнээс 2016-2021 онд 34 төсөл, 2022 онд 13 төсөл, 2023 онд 9 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн	70

	эрчимжүүлэх, суурь дэд бүтцийг барьж байгуулах,	бөгөөд 2024-2025 онд шинээр 4 ажлын гэрээ байгуулж, нийт 23 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц 2025 оны 6 сарын 30-ны байдлаар 69.8% байна. - Төслийн 2 дугаар үе шатны хүрээнд: Дамбадаржаа, Дэнжийн мянга дэд төвүүдийн нийгмийн болон инженерийн дэд бүтцийн барилга байгууламжуудын зураг төсөл боловсруулах ажлыг гүйцэтгэж байгаа бөгөөд зураг төслийн ажлын явц 93.2%-тай байна. Газар чөлөөлөлт нүүлгэн шилжүүлэлтийн ажлын явц 99.7%. Худалдан авах ажиллагааны явц 76.6%. Дэд төвүүдийн нийт барилга угсралтын ажлын явц 44.7% байна. Энэ үе шатны хэрэгжилтийн явц 64.2%-тай байна. - Төслийн 3 дугаар үе шатны хүрээнд: Шархад, Толгойт дэд төвүүдийн газар чөлөөлөлт нүүлгэн шилжүүлэлтийн ажлын явц 96.1%. Худалдан авах ажиллагааны явц 46.9%. Зураг төсөл боловсруулалтын ажлын явц 78.6% -тай байна. Барилга угсралтын ажлын явц 19.2%. Энэ үе шатны хэрэгжилтийн явц 43.9%-тай байна.	
4.	4.2.2. Шинэ суурьшлын бүс, эдийн засгийн чөлөөт бүс, дагуул хотын бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлэх	1. "Хүннү хотын эрх зүйн байдлын тухай хууль"-ийг УИХ-аар 2025.01.24-ний өдөр батлуулсан. Хүннү хотын төлөвлөлтийн үзэл баримтлалын баримт бичиг боловсруулах олон улсын уралдаант шалгаруулалтыг зохион байгуулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг ХББОС-ын сайд, НЗД бөгөөд Улаанбаатар хотын захирагч нарын 2025 оны 66/ А/394 дүгээр тушаал, захирамжаар байгуулсан. ОУ-ын уралдаант шалгаруулалтын Ажлын даалгаврыг НЗД бөгөөд УБхотын захирагч Х.Нямбаатараар батлуулсан. 2."Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс"-ийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг Засгийн газрын 2025 оны 10 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Засгийн газрын 2025 оны 83 дугаар тогтоолоор "Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс"-ийн Захирагчийн ажлын албаны бүтэц /4 хэлтэс/, орон тооны хязгаарыг /30хүн/ тус тус баталсан. ЖАЙКА-ын "Төв аймгийн Хөшгийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс, шинэ хотын хөрөнгө оруулалт, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоход дэмжлэг үзүүлэх төсөл"-ийн хүрээнд Япон улсад 2025.04.16-04.23-ны өдрүүдэд боловсон хүчнийг чадавхижуулах сургалтад нийт 16 хүн оролцов. Нийслэлийн 2025 оны төсөвт Хүннү хотын 127.4км авто замын зураг төслийг боловсруулах ажлыг эхлүүлсэн. -“Шинэ Зуунмод” хотын төв, засаг захиргааны бүсийн ТЭЗҮ, ХЕТ боловсруулах ажлын даалгаврын төслийг НУБХАЗТБҮХ-той хамтран батлуулсан. 3.Агросити дагуул хотын ТЭЗҮ, хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулахаар нийслэлийн төсөвт 2332,0 төг тусгагдсан. Тус дагуул хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах 2025 оны 2025/01 дугаартай ажлын даалгаврыг батлуулах ажлын гүйцэтгэгчээр "Гобитрэвэл" ХХК шалгаран ажиллаж байна. 4. Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын 2025 оны 01 дүгээр сарын 13-ны өдрийн 03 дугаар тушаалаар иргэдэд таатай, эрүүл, аюулгүй, ногоон дэд бүтэц бүхий хотуудыг хөгжүүлэх төсөл, арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчинд ээлтэй, эдийн засгийн хэмнэлттэй дулааны тогтвортой эх үүсвэр болох газрын гүний дулааны нөөцийг Улаанбаатар хот орчимд тодорхойлох урьдчилсан суурь судалгааг хийх, дулаан хангамжийн системд ашиглах арга хэмжээний техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах ажлын даалгаврын төслийг	100

		боловсруулж бэлтгэх үүрэг бүхий Ажлын хэсгийн НБД-аар ажиллаж дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгээд байна. Үүнд: - Ажлын хэсгийн 4 удаагийн хурлыг зохион байгуулж, тэмдэглэл хөтөлж, шийдвэрийг албажуулах, гаргасан шийдвэрийн дагуу холбогдох ажлуудыг зохион байгуулах. - Ажлын хэсгийн 01 дүгээр хурлаас гарсан шийдвэрийг үндэслэн тус хүрээлэнтэй 2025 оны 02 дугаар сарын 12-ны өдөр 2025/25 дугаартай 3 талт /ХББОСЯ, Нийслэлийн ЗДТГ/ гэрээг байгуулах ажлыг зохион байгуулсан. - Захиалагчийн техник хяналтын 7 удаагийн уулзалтыг ШУА-ийн ООГФХ-дээр зохион байгуулж, холбогдож арга хэмжээг авах ажлуудыг зохион байгуулсан, - Эхний болон дунд шатны ажлын тайланг актаар хүлээн авах, санхүүжилтыг шийдвэрүүлэх ажлыг зохион байгуулсан, - АХБ-ны зөвлөхүүдийн 2 удаагийн уулзалтад оролцсон.	
5.	4.2.6. Орон нутагт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хүн амын төвлөрлийг бий болгохын тулд инженерийн дэд бүтцийг барьж байгуулах	"Сумын хөгжил: Инженерийн дэд бүтцийн хангамж" төсөл арга хэмжээг 2021 оны 06 дугаар сарын 01-ний өдрийн 161 дүгээр тогтоолоор батлагдан 2022 оноос эхлэн хэрэгжиж байгаа бөгөөд Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуульд 5 төсөл арга хэмжээний хөрөнгө батлагдаж хэрэгжиж байна. Үүнд: 1. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Архангай, Их тамир/-71%, 2. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Говь-Алтай, Алтай/-51%, 3. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Дундговь, Луус/-70%, 4. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Өвөрхангай, Бат-Өлзий/-85%, 5. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Өвөрхангай, Уянга/- 60% тус тус ажил үргэлжилж байна. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Төв, Дэлгэрхаан/ угсралтын ажил 80%-тай 2025 онд хөрөнгө батлагдаагүй. Дараах төсөл, арга хэмжээнүүд 100% ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн байна. Үүнд: 1. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Дорнод аймгийн Дашбалбар сум/ 2. Сумын хөгжил, инженерийн дэд бүтцийн хангамж төсөл /Өвөрхангай, Хужирт сум/	70
6.	4.2.7. Орон нутагт шилжсэн болон суурьшиж байгаа иргэн, өрх, хөдөлмөр эрхлэгчдийг хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу инженерийн дэд бүтцээр хангагдсан орон сууцаар хангахад дэмжлэг үзүүлэх	Тус яам нь Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам болон өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулан хөнгөлөлттэй зээлийн хүүгийн татааст шаардлагатай 63.5 тэрбум төгрөгийг Монгол Улсын 2025 оны төсвийн хуульд манай сайдын багцад тусгагдан баталснаар Засгийн газрын 2025 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 68 дугаар тогтоолоор "Хот, хөдөөгийн сэргэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Засгийн газрын 2023 оны 2 дугаар сарын 28-ны өдрийн 68 дугаар тогтоолын 1 дүгээр зүйлийн "Монголбанк /Б.Лхагвасүрэн/-д зөвлөж," гэсний дараа "Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яам /Ж.Батсуурь/," гэж нэмэлт өөрчлөлт оруулсан. "Ипотекийн зээлийн орон нутгийн орон сууцны санхүүжилтийн ерөнхий гэрээ"-г ХББОС-ын сайд, Сангийн сайд, Монголбанкны ерөнхийлөгч, арилжааны банкууд, Зээлийн батлан даалтын сантай байгуулан 2025 оны 03 дугаар сарын 20-ны өдөр эцэслэн баталсан. Тайлант оны 06 дугаар сарын байдлаар орон нутагт 208.43 тэрбум төгрөгийн ипотекийн зээлийг 1,801 зээлдэгч зээл авсан байна. Үүнээс 362 зээлдэгч 42.1 тэрбум төгрөгийн 3 хувийн ипотекийн зээл авч, зээлийн батлан даалтын сангаар 111 зээлдэгч, 2.33 тэрбум төгрөгийн урьдчилгаа төлбөрийн баталгаа гаргуулсан байна.	100
7.	4.3.1. Хот, хөдөөгийн хөгжлийн тэнцвэрийг	1. Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Орхон аймгийн Засаг даргын Тамгын газар болон "Нью-Урбанизм" ХХК-ний хооронд	100

	хангах хүрээнд Хангайн бүсийн тулгуур төв болон томоохон уул уурхайг түшиглэсэн говийн бүсийн хот, сууринг хөгжүүлэх	2024.12.06-ны өдөр байгуулсан УТ2406600094021/ЭЗХЯ202451 дугаартай гэрээний дагуу “Бүсийн тулгуур төв, Орхон аймгийн Эрдэнэт хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө” /Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум/-г боловсруулах ажлыг гүйцэтгэж байна. Эрдэнэт хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулахад мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлж дэмжлэг, зохицуулалтаар хангах болон санал, зөвлөмж өгөх үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2025 оны А/43 тушаалаар байгуулсан. Тус ажлын хэсгийн хурлыг 2025.03.25-ны өдөр зохион байгуулж, гүйцэтгэгч “Нью Урбанизм” ХХК-ний боловсруулсан ерөнхий төлөвлөгөөний баримт бичгийн төслийг хэлэлцэж, холбогдох үүрэг даалгаврыг өгч ажиллаж байна. “Нью Урбанизм” ХХК-иас эхлэлийн тайланг Захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч “Барилгын хөгжлийн төв” ТӨААТҮГ-т 2025 оны 04 дүгээр сарын 23-ны өдөр, ажлын гүйцэтгэлийг 2025 оны 05 дугаар сарын 14-ний өдөр Эдийн засаг, хөгжлийн яаманд тус тус хүргүүлсэн. 2. Өмнөговь аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн хурлын 2022 оны 192 дугаар тогтоолоор батлагдсан Ханбогд сумын төвийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний тодотгол, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний хүрээнд Ханбогд сумын төвийн холимог бүс, хөнгөн үйлдвэрийн бүс, хуваарьт эдлэнт хувийн сууцны хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах зургийн даалгаврын төслүүдтэй танилцаад, холбогдох саналыг боловсруулан 2025 оны 02 дугаар сард хүргүүлсэн.	
8.	4.3.2. Сумдын инженерийн дэд бүтцийн хангамжийн ашиглалт, үйлчилгээг нэгдсэн байдлаар зохион байгуулж, хэрэглэгчдэд иж бүрэн, чирэгдэлгүй үйлчилгээг үзүүлэх	Засгийн газрын 2021 оны 161-р тогтоолоор баталсан “Сумын хөгжил: Инженерийн дэд бүтцийн хангамж” төслийн хүрээнд 8 төсөл, арга хэмжээг 2022 оноос хэрэгжүүлж эхэлснээс одоогийн байдлаар 2 төсөл, арга хэмжээ ашиглалтад хүлээн авч, 6 төсөл, арга хэмжээний угсралтын ажил үргэлжилж байна. Мөн Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлал батлагдсантай холбогдуулан Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуульд XVIII.1.1 дугаар 213.19 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 2025 онд санхүүжих дүн 52.9 тэрбум төгрөгийн үнийн дүнтэй “Бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц, улс, аймаг, сумдад хэрэгжүүлэхэд шаардагдах Улсын төсвийн хөрөнгө /Бүсүүд/” төсөл, арга хэмжээ батлагдаж, 29 төсөл, арга хэмжээнд задарч хэрэгжиж эхлээд байна. Түүнчлэн энэ үйл ажиллагааны хүрээнд Орон сууц, нийтийн аж ахуйн салбарын 2023-2025 оны хамтын хэлэлцээрийн дагуу төрийн үйлчилгээг хэрэглэгчдэд түргэн шуурхай, чанартай, найдвартай хүргэхийн зорилгоор салбарын боловсон хүчнийг чадавхжуулахаар салбарын хэмжээнд нийт 32 удаагийн сургалтад 1431 ажилтан хамруулсан. Ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалт, үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагуудын 2024 оны санхүү, эдийн засгийн нэгдсэн тайланд тусгаснаар нийт 125 тусгай зөвөөршөл эзэмшигч ААНБайгууллага 739,228 хэрэглэгчид нийт аж ахуйн үйлчилгээг хүргэж ажилласан байна. Өмнөх оны мөн үеэс 23,150-аар хэрэглэгчийн тоо өссөн үзүүлэлтэй гарсан. Тайланд хугацаанд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 19 байгууллага цэвэр, бохир усны үйлчилгээний тарифт зохицуулалт хийлгэсэн байна.	90

9.	4.3.3. Инженерийн шугам сүлжээний найдвартай, хэвийн ажиллагааг хангах	Инженерийн шугам сүлжээний найдвартай, хэвийн ажиллагааг хангах зорилгоор Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын хүрээнд Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуульд шинээр 213.19 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 2025 онд санхүүжих дүн 52.9 тэрбум төгрөгийн үнийн дүнтэй "Бүсүүдийн хөгжлийг дэмжих инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц, улс, аймаг, сумдад хэрэгжүүлэхэд шаардагдах Улсын төсвийн хөрөнгө /Бүсүүд/" төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр баталсан бөгөөд үүний хүрээнд 29 сум, суурин газрын инженерийн дэд бүтцийн хангамжийн шугам сүлжээний хангалтыг нэмэгдүүлэх боломжийг бий болгож чадсан. 2024 онд хэрэгжиж байсан дараах төсөл, арга хэмжээнүүд хэвийн үргэлжилж байна. Тухайлбал, 1. Дархан хотод цэвэр усны 12.3 км шугамын угсралтын ажил гүйцэтгэсэн. 10000ш цэвэр усны ухаалаг тоолуур суурилуулаад байна. 2. БНХАУ, АХБ, БНПУ-ын зээлээр УБ хот болон аймгийн төвүүд, сумдад бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих төслүүд амжилттай хэрэгжиж байна.	90
Зорилт Тав. Ногоон хөгжлийн сэргэлт: 5.2. Усны нөөцийг хамгаалж, хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах, бэлчээрийг усжуулах, говийн бүс нутгийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх, саарал усыг дахин ашиглах, хиймэл нуур, хөв цөөрөм байгуулж, ширгэсэн гол горхи, булаг, шандыг нөхөн сэргээнэ.			
10.	5.2.2. Нийгмийн үйлчилгээний зориулалттай барилга байгууламжийг барихад эрчим хүчний хэмнэлттэй, саарал усыг дахин ашиглах технологийн шаардлагыг хангах,	Хаягдал ус дахин боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 2024 оны эхний хагас жилийн байдлаар 31%-тай үргэлжилж байна. Монгол Улсын Засгийн газар, Америкийн Нэгдсэн Улсын Мянганы сорилтын корпораци хооронд Мянганы сорилтын хоёр дахь (Компакт гэрээ)-ний хүрээнд "Улаанбаатар хотын нийт ус хангамжийг нэмэгдүүлэх хөтөлбөр"-ийг АНУ-ын Засгийн газрын 350.0 сая ам. долларын буцалтгүй тусламж, Монгол Улсын Засгийн газрын 111.7 сая ам. долларын хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж байна. Хөтөлбөрийн хүрээнд: 1. Ус хангамжийн баруун эх үүсвэрийг шинээр байгуулах төсөл; 2. Хаягдал ус дахин боловсруулах төсөл; 3. Усны салбарын тогтвортой байдлыг хангах төслийг тус тус амжилттай хэрэгжүүлж байна. Үүнээс 2. Хаягдал ус дахин боловсруулах төслийн хүрээнд шинэ Төв цэвэрлэх байгууламжаас гарах хаягдал усыг дахин боловсруулж, Дулааны цахилгаан станц III, IV-т үйлдвэрийн зориулалтаар дахин ашиглах Хаягдал ус дахин боловсруулж нийлүүлэх үйлдвэрийг барьж, дахин боловсруулсан ус дамжуулах шугам хоолой, нөөцлөх сав, өргөлтийн насос станцын холбогдох дэд бүтцийн хамт барьж байгуулж байна. Хаягдал ус дахин боловсруулах үйлдвэрийн барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 90%-ийн хэрэгжилттэй байна. Уг үйлдвэрээс гарах ус дамжуулах шугам хоолойн угсралт, ДЦС-уудын тохируулга, өөрчлөлтийн ажлын гүйцэтгэл 82%-тай байна.	70
5.3. Байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологи бүхий хог хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрүүдийг аймаг, нийслэлд бүсчлэн байгуулна.			
11.	5.3.1. Нийслэл хот болон аймгийн төвүүдэд хог хаягдлыг ангилан ялгах, эх үүсвэр дээр нь бууруулах, дахин боловсруулж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах үйл ажиллагааг дэмжиж,	1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2018 оноос эхлэн Хог ангилах төвийн барилга, тоног төхөөрөмж /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 24-р хороо/ төсөл, арга хэмжээ УБ хотын БЗД-ийн нутаг дэвсэрт байрлах Цагаан даваанд хэрэгжсэн бөгөөд 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар Барилга угсралтын ажил бүрэн дуусаж, дотор суурилуулах тоног төхөөрөмжийн туршилт тохируулгын ажил хийгдэж байна. Ажлын гүйцэтгэлтэй 95 хувьтай, барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах улсын комисс ажиллуулах бэлтгэл ажлыг хангаж байна. Улсын комисс 2025.08.20-ны өдөр ажиллах төлөвлөгөөтэй байна.	90

	хог боловсруулах үйлдвэрийг барьж байгуулах,	2. Ядуурлыг бууруулах Япон сангийн 2.0 сая ам долларын буцалтгүй тусламжаар "Аймгуудын төвийн хатуу хог хаягдлын менежментийн G9206 төсөл"-ийг Сүхбаатар, Дархан-Уул, Өвөрхангай, Говь-Алтай аймгийн төвд 2020-2022 онд хэрэгжүүлсэн. Төслийн хүрээнд Говь-Алтай, Сүхбаатар, Дархан-Уул, Өвөрхангай аймгийн төвд хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламжийг шинээр барьсан, дахивар хүлээн авах, хог хаягдал нягтруулан тээвэрлэх байгууламж, автопүүний ажлыг бүрэн гүйцэтгэж байнгын ашиглалтад оруулсан, 100%-тай. Улсын их хурлын гишүүн С.Цэнгүүнд барилгын материалын үйлдвэрлэлд дулааны цахилгаан станцуудын үнсийг ашиглахтай холбоотой зохицуулалт, журам, эдийн засгийн тооцоолол зэрэг холбогдох мэдээллийг 2025.01.24-ний өдөр 01/260 дугаар албан бичгээр хүргүүлэв. • БОУАӨ-ийн сайд ын А/105 дугаар тушаалаар байгуулсан Хог хаягдлын мэргэжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд тус яамнаас БМХ-ийн ахлах шинжээч А.Энхтүвшинг ажиллуулахаар 2025.05.13-ны өдөр 03/1747 дугаар албан бичгээр нэр хүргүүлсэн. • "Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмэр"-ийн зорилтуудыг шинэчилж байгаатай холбогдуулан Аж үйлдвэрийн салбарын болон Хог хаягдлын салбарын зорилтын хүрээнд "барилгын материалын ногоон үйлдвэрлэл", "хог хаягдлыг БМҮ-лэлд хэрэглэх хэрэгцээ шаардлага"-ын талаар танилцуулга /PPT/ боловсруулан бэлтгэж, NDC боловсруулах Ажлын хэсгийн хуралд 2025.04.03-ны өдөр танилцуулж, УТХНЗ-т уг асуудлыг тусгах санал гаргасан. • "Блүүм пластик" ХХК-ийн хуванцар хог хаягдлыг ашиглан барилгын материал үйлдвэрлэх тухай хүсэлтийг дэмжиж, 2025.05.16-ны өдөр 07/1807 дугаар албан бичгээр зөвлөмж хүргүүлэв. • "Эрчим хүчний салбарын хаягдлыг барилгын салбарт ашиглах боломж" сэдвээр илтгэл боловсруулж, УИХ-ын Инновац, цахим бодлогын байнгын хороо, Аж үйлдвэржилтийн бодлогын байнгын хорооноос 2025.06.04-ний өдөр Төрийн ордонд зохион байгуулсан төр хувийн хэвшлийн хамтарсан "Хаягдал үнс" сэдэвт уулзалт, хэлэлцүүлэгт танилцуулсан.	
5.4. Эдийн засаг, аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ байгаль хамгаалах үндэсний уламжлалт ёс заншлыг хадгалж, дэлхийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн ногоон хөгжлийн жишиг загварыг тодорхойлно.			
12.	5.4.3 Байгаль орчинд ээлтэй, хүлэмжийн хий бага ялгаруулдаг, эрчим хүч, цэвэр усны хэмнэлттэй ногоон төсөл хэрэгжүүлэх, бараа бүтээгдэхүүн худалдан авахад хөнгөлөлттэй зээл, урамшуулал олгох,	"Байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэт арга, технологи нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулах журам"-ыг шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэгт ажиллаж, тус ажлын хэсгийн 2025.01.29-ний хуралд оролцож, салбар салбарын эко, органик, био бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, тэдгээрт тавигддаг шаардлагын талаар санал солилцов. BestGER үнэлгээний системийн шалгуур үзүүлэлтэд туссан Барилгын материалын шалгуурт нийцсэн үнэлгээг хийх зорилгоор Барилгын материалыг үнэлж "ногоон" сертификат олгох талаар санал боловсруулах Ажлын хэсэг байгуулахаар Сайдын тушаалын төслийг боловсруулаад байна.	80
Зорилт. Зургаа. Төрийн бүтээмжийн сэргэлт: 6.1. Төрөөс үзүүлэх үйлчилгээг цахимжуулж, төрийн хүнд суртлыг бууруулна. 6.3. Төрийн хяналт, шалгалтын давхардсан тогтолцоог цэгцэлж, төлөвлөгөөт шалгалтыг түр хугацаанд зогсоон, төрийн байгууллагаас шаарддаг тусгай зөвшөөрөл, техникийн нөхцөлийн тоог бууруулна.			
13.	6.3.1. Төрийн үйл ажиллагааг ил тод, шуурхай болгох, төрийн хүнд суртлыг арилгах, бизнес эрхлэгчдийг дэмжих	Тусгай зөвшөөрлийн цахим систем /www.mcis.gov.mn/-ээр дамжуулан 2025 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдрийн байдлаар нийт 4078 хүсэлтийг хүлээн авч, давхардсан тоогоор барилгын ажил гүйцэтгэх 1343, зураг төсөл боловсруулах 242, өргөх байгууламжийн 28, барилгын материалын үйлдвэрлэл эрхлэх 94 тусгай зөвшөөрөл олгоод байна. Тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой	90

	тусгай зөвшөөрөл, зөвшөөрлийн тоог 2 дахин цөөрүүлж, цахимаар олгох, сунгах боломжийг бүрдүүлэх,	үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлснээр өмнө 30-45 хоног зарцуулдаг байсан хугацааг 10-15 хоногт багтаан шийдвэрлэдэг болсон ба шат дамжлага, зардал, цаг хугацааг хэмнэхээс гадна авилга, хүнд суртлыг бууруулж байна. Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 233 дугаар “Макро эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр авах зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолоор энгийн болон тусгай зөвшөөрлийг олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох шийдвэр гаргах үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт шилжүүлж, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн системд холбох ажлыг даалгасан. Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн 3.1-д заасан “цөмийн болон дулааны цахилгаан станц, усан цахилгаан станц, төмөр зам, нисэх онгоцны буудал, метро, улс дамнасан нефть болон хийн хоолой, газрын тосны боловсруулах үйлдвэр, түүхий тос дамжуулах хоолой зэрэг улсын чанартай барилга байгууламжид барилгын ажлын зөвшөөрөл олгох” энгийн зөвшөөрлийг цахимжуулж, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем “E-Mongolia”-д холбох ажлыг Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамтай хамтран хэрэгжүүлж, үйлчилгээг нэвтрүүлсэн. Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын 2025.02.10–ны өдрийн 36 тушаалаар Барилгын үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл шаардлагыг шинэчлэн баталсан. Мөн тусгай зөвшөөрлийн шийдвэрлэлт ил тод, нээлттэй болж QR code бүхий нууцлалтай цахим гэрчилгээг тус системээр дамжуулан авах боломжтой болсон. Хүсэлт өгсөн, шийдвэрлэсэн төлөв, шат бүрийг иргэн өөрөө хянах боломжтой. Цахим систем нь 24/7 ажиллах тул хүссэн цагтаа үйлчилгээ авах боломжтой болсон зэрэг асуудал шийдвэрлэгдсэн.	
14.	6.3.2. Тусгай зөвшөөрлийн цахим нэгдсэн санг бүрдүүлж, нээлттэй байлгах,	Энэ оны 1 дүгээр сараас 2025.06.02-ны өдрийн байдлаар 22 удаагийн баталгаажуулалтаар БҮАТЗ хүссэн нийт 1613 ААНБ-ын өргөдөл материал хянагдаж, баталгаажуулалт хийв. Үүнээс сунгалтаар 78, шинээр 1108, нэмэлтээр 411, дахин олголтоор 16 ААНБ-д БҮАТЗ олгов. -Сунгалтаар 78 ААНБ-д БҮАТЗ олгосноос: Барилга угсралтаар 68, Зураг төсөл боловсруулахаар 8, өргөх байгууламжаар 2, Шинээр 1108 ААНБ-д БҮАТЗ олгосноос: Барилга угсралтаар 940, Зураг төсөл боловсруулахаар 148, өргөх байгууламжаар 20, Нэмэлтээр 411 ААНБ-д БҮАТЗ-ийн ажилбар нэмж олгосноос: Барилга угсралтаар 321, Зураг төсөл боловсруулахаар 84, өргөх байгууламжаар 6 ААНБ-ын хүсэлтийг баталгаажуулсан байна. Дахин олголтоор 16 ААНБ-д БҮАТЗ олгосноос: Барилга угсралтаар 14, Зураг төсөл боловсруулахаар 2, өргөх байгууламжаар ААНБ-д БҮАТЗ-ийн гэрчилгээг дахин олгов. Тусгай зөвшөөрлийн үйл ажиллагааг E-mongolia буюу license.mn сайтаар авах, Төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай үзүүлэх зорилгоор 8 дугаар сараас эхлэн тус систем руу шилжүүлэх ажлын хөгжүүлэлт хийгдэж байна.	80
6.4. Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, засаглалыг сайжруулж, олон нийтийн шууд хяналтад оруулах ажлыг зохион байгуулна.			
15.	6.4.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаанд оролцогч нь нийслэл, дүүргээс бусад орон нутагт, эсхүл орон нутагт чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулдаг, татвар төлдөг	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын багцад тусгагдан 2025 онд худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулах нийт 57 төсөл, арга хэмжээнээс тус яаманд зохион байгуулсан 38, Төрийн худалдан авах ажиллагааны газарт зохион байгуулсан 8, Аймаг нийслэлд эрх шилжүүлсэн 11 төсөл, арга хэмжээ тус тус байна. Тендер зарлагдсан 57 төсөл, арга хэмжээнүүд нь Сангийн сайдын 2023 оны А/259 дугаар тушаалаар баталсан ажил гүйцэтгүүлэх тендер шалгаруулалтын жишиг баримт бичгийн дагуу зохион байгуулагдсан ба тус жишиг баримт бичгийн зааварчилгааны 31, өгөгдлийн хүснэгтийн 31.1-д тус тус заасны дагуу давуу эрх олгохоор боломжтой байхаар заасан. Тус яаманд зохион байгуулсан 38 төсөл, арга хэмжээнээс Төрийн болон орон	90

	кластер бүхий аж ахуйн нэгж бол тендерийн үнэлгээ хийхэд давуу эрх үзүүлэх	нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.7.1-ийн дагуу нийслэл, дүүрэг, улсын зэрэглэлтэй хотоос бусад харьяалалтай орон нутгийн төсвийн байгууллага, орон нутгийн өмчит болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн зарласан тендер шалгаруулалтад оролцогч сүүлийн хоёроос доошгүй жилийн хугацаанд тухайн орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж, ажлын байр бий болгосон бол түүний тендерийн үнийн дотоодын бараанаас бусад хэсгийн үнийн таван хувиар хийсвэрээр бууруулж тооцох заалтаар давуу эрх тооцуулах хүсэлт 2 ажлын тендерт санал ирүүлсэн ба холбогдох журмын дагуу шийдвэрлэсэн.	
2.1. "ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО"-ЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ХӨГЖЛИЙН ТӨСЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЙЛАН			
16.	2.1.1. Хөшигийн хөндийд эдийн засгийн бүс байгуулах	""Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс""-ийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, Засгийн газрын 2025.01.08-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн 2025 оны 10 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Засгийн газрын 2025.02.12-ны өдрийн 83 дугаар тогтоолоор "Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс"-ийн ""Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс""-ийн Захирагчийн ажлын албаны бүтэц /4 хэлтэс/, орон тооны хязгаарыг /30хүн/ тус тус баталсан. Чөлөөт бүсийн захирагчийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгчээр Б.Саранчимэг томилогдон ажиллаж байна. ХББОС-ын сайд Ж.Батсуурь, ХББЗГ-ын дарга Ц.Баярбат нар Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүсийн Захирагчтай 2025.05.14-ний өдөр уулзалт хийж, хамтын ажиллагаа болон бүтээн байгуулалтын ажлын талаар санал солилцож, зөвлөмж өгсөн. Тус яамнаас Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (ЖАЙКА)-тай хамтран хэрэгжүүлж буй "Төв аймгийн Хөшгийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүс, шинэ хотын хөрөнгө оруулалт, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоход дэмжлэг үзүүлэх төсөл"-ийн хүрээнд Япон улсад 2025.04.16-04.23-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан боловсон хүчнийг чадавхжуулах сургалтад Хөшигийн хөндийн ЭЗЧБ-ийн захирагч болон холбогдох мэргэжилтэнг оролцуулав. Нийслэлийн 2025 оны төсөвт Хүннү хотын 127.4км авто замын зураг төслийг боловсруулах ажлыг гүйцэтгүүлэх тендер шалгаруулалтаар тус ажлыг "ХЗТ-Автозам" ХХК шалгарч НЗХГазартай гэрээ байгуулан боловсруулах ажлыг эхлүүлсэн.	100
17.	2.1.2. Залуус-1 хороолол	Төслийн гадна дулааны шугам сүлжээний барилга угсралтын ажлыг улсын төсвийн санхүүжилтээр Одкон холдинг ХХК үргэлжүүлэн 85% гүйцэтгэлтэй, 2025 онд ашиглалтад оруулна. Би Эс Би ХХК-ийн гүйцэтгэж байгаа гадна цахилгааны шугам сүлжээний барилга угсралт 2025 онд хүлээлгэж өгөхөөр төлөвлөгөөний дагуу 85%-ийн гүйцэтгэлтэй үргэлжилж байна. Алтайн үндэс ХХК-ийн гүйцэтгэж байгаа гадна ус хангамж, ариутгах татуургийн шугам сүлжээний угсралтын ажлын 2 ш насос суурьлуулах ажил үргэлжилж байна. гүйцэтгэл 85% Биг монголиа бюлдинг ХХК ИШС-ний хонгилын системийн барилга угсралт 2025 онд ашиглалтад оруулах төлөвлөгөөтэй 85%-ийн гүйцэтгэлтэй ажил үргэлжилж байна. Орон сууцны "Залуус" хорооллын эхний ээлжийн 936 айлын орон сууцны төслийг гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагч нарт танилцуулах, санал авах ажлын хүрээнд Турк, Хятад улсын барилгын төсөл хэрэгжүүлэгч 3 байгууллагатай ХББОС-ын сайдын хийх уулзалт зохион байгуулсан. БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ны барилгын 3 аж ахуйн нэгжийн хамтарсан нэгдэлтэй уулзалт хийж санал солилцсон. Залуус төслийг нийслэлийн замын сүлжээтэй холбохтой холбоотой санал, тодотголыг 2025.03.21-ний 04/1001 албан	100

		бичгээр нийслэлийн ХБХСГ, ЗХГ-т тус тус хүргүүлж нийслэлийн замын ажлын даалгаварт оруулсан. Засгийн газрын 2025.05.21-ний өдрийн хуралдаанд “Залуус-1” төслийн хэрэгжилтийн талаар танилцуулж, хуралдааны тэмдэглэлээр төслийг хамтран хэрэгжүүлэх чиглэлээр гадаадын хөрөнгө оруулагчдаас ирүүлсэн саналыг судалж, хамгийн үр ашигтай санал ирүүлсэн хөрөнгө оруулагчтай хэлэлцээр хийж төслийг эхлүүлэх арга хэмжээг авахыг тэмдэглэлээр даалгасан.	
18.	2.1.3. Боомт болон орон нутагт суурьшлын бүс хөгжүүлэх төслүүд	Дорноговь аймгийн “Ханги боомт” орчмын суурьшлын бүсийн ерөнхий төлөвлөгөөний ажлыг “Ланд овнер” ХХК гүйцэтгэж байгаа бөгөөд зураг төслийн баримт бичигт экспертиз хийх “Орон тооны бус экспертүүдийн ажлын хэсэг”-ийг Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын 2024 оны 114 дүгээр тушаалаар байгуулсан. Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хороотой 2024 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдөр хамтран байгуулсан УТ2406600094004/ЭЗХЯ202438 дугаартай гэрээний дагуу Өмнөговь аймгийн Ханбогд сумын нутаг дэвсгэрт орших “Гашуунсухайт хилийн боомтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө” боловсруулах ажлыг “Нью-Урбанизм” ХХК гүйцэтгэж байна. Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутаг дэвсгэрт орших “Шивээхүрэн хилийн боомтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө”-ний зураг төслийн баримт бичигт экспертиз хийх “Орон тооны бус экспертүүдийн ажлын хэсэг”-ийг Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын 2025 оны 111 дүгээр тушаалаар байгуулсан.	80
3.1. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар нэн яаралтай болон 2025 онд үе шаттайгаар өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэх хуулийн төслийн хэрэгжилт			
19.	3.1.1. Хот байгуулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга,	Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын сайдын 2024 оны 79 дүгээр тушаалаар Хот байгуулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулах ажлын хэсгийг байгуулан ажиллаж байна. Хуулийн төсөл боловсруулах зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх гүйцэтгэгчээр “Хууль зүйн бичигт хүрээлэн” НҮҮТББ шалгарч, 2024.12.02-ны өдөр зөвлөх үйлчилгээний 2024/192 тоот гэрээг байгуулсан. Зөвлөх багаас тус хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт хийсэн үнэлгээний тайлан, давхардал, хийдэл, зөрчлийн шинэчилсэн судалгаа, хот байгуулалт, түүний эрх зүйн орчны SWOT, PESTLE шинжилгээ, гадаадын улс орнуудын хот байгуулалт, төлөвлөлтийн талаарх эрх зүйн зохицуулалтын тойм судалгаа, хуулийн үзэл баримтлалын анхдагч төсөл, танилцуулга зэргийг боловсруулж, 2025.02.19-ний өдөр дундын шатны тайланг хүлээлгэн өгсөн. Эцсийн шатны тайлангийн хүрээнд Хот байгуулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах ажил хийгдэж байна. Тус яамнаас Монголын хуульчдын холбоотой хамтран “Хот байгуулалтын эрх зүйн зохицуулалт, тулгамдаж буй асуудал” сэдэвт хэлэлцүүлгийг 2025.04.25-ны өдөр зохион байгуулсан. Хэлэлцүүлэгт “20 минутын хот” Үндэсний хороо, “20 минутын хот” хөгжлийн төв, НЗДТГ, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хотын стандартын газар, нийслэлийн Ерөнхий архитекторын ажлын алба, Барилгын хөгжлийн төв, Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүх, Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүх зэрэг байгууллагуудын 45 гаруй төлөөлөл оролцсон. Хуулийн төсөл боловсруулах ажлын хэсгийн хурлыг 2025.07.01-ний өдөр зохион байгуулж, хуулийн төсөл, хуулийн төсөл боловсруула ажлын явцын талаар хэлэлцүүлж АХ-ийн гишүүдээс санал авсан.	70
20.	3.1.2. Үндэсний орон сууцжуулалтын тухай хууль,	Засгийн газрын “Иргэдийг орон сууцжуулах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 2023 оны 483 дугаар тогтоолын /2.1-д Үндэсний орон сууцны санхүүжилтийн корпорацийн хууль эрх	30

		зүйн орчныг бүрдүүлэх/ хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх зорилгоор Үндэсний орон сууцжуулалтын тухай хуулийн төсөл, үзэл баримтлалыг боловсруулах ажлын хэсгийг Барилга, хот байгуулалтын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн А/50 дугаар тушаалаар байгуулсан. Орон сууцжуулалтын тухай хуулийн үзэл баримтлалыг боловсруулж, Барилга, хот байгуулалтын сайд, Сангийн сайд, Хууль зүйн, дотоод хэргийн сайд нараар батлуулсан. Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу “Үндэсний орон сууцжуулалтын тухай” хуулийн төсөл, түүний хэрэгцээ шаардлагын тандан судалгаа, үзэл баримтлал, зардлын тооцоо, үр нөлөөний үнэлгээ, дагах хуулийн төсөл зэргийг боловсруулан Засгийн газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэгдэн дэмжигдэж УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр тогтсон. Засгийн газраас Улсын Их Хуралд 2024 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдөр өргөн барьж Эдийн засгийн байнгын хороогоор 2024 оны 05 дугаар сарын 28-ны өдөр хэлэлцэн дэмжигдсэн. “Үндэсний орон сууцжуулалтын тухай” хуулийн төсөл, түүнийг даган гарах хуулийн төсөл”-ийг хэлэлцэх эсэх талаар Улсын Их Хурлын 2024 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдрийн нэгдсэн чуулганаар хэлэлцэгдэн дэмжигдэж анхны хэлэлцүүлгийн бэлтгэлийг хангахаар Улсын Их Хурлын гишүүн Э.Батшугараар ахлуулсан ажлын хэсэгт шилжүүлсэн. 2025 оны эхний хагас жилд: Хуулийн төсөл боловсруулах ажлын хэсэг нийт 4 удаа хуралдаж, “Хуулийн төсөлд авах зөвлөх үйлчилгээ”-ний гэрээт ажлын гүйцэтгэгч "Легал Инновейшн Хааб" ХХК-ний боловсруулсан “Хуулийн төслийн үзэл баримтлалын төсөл”, “Хуулийн төсөл”, ажлын тайланг хэлэлцэн санал, дүгнэлт өгч ажилласан. Хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу санал авч батлуулахаар ХЗДХ-ийн сайд, ГБХНХ-ын сайд нарт хүргүүлснээс ХЗДХ-ийн яамнаас дэмжсэн хариуг өгсөн. ГБХНХ-ын Сайдаас “Үндэсний баялагийн сан, орон сууцжуулалтын үндэсний хороо”-гоор хэлэлцүүлсний дараа хариу ирүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Хуулийн төслийг байгууллагын цахим хаягт байршуулж олон нийтээс санал авч байна.	
21.	3.1.3. Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль	Хот, тосгоны эрхзүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг 2024.05.01-нд УИХ-д өргөн мэдүүлж, УИХ-ын 2024.06.05-ны өдрийн нэгдсэн чуулганаар хэлэлцэн баталсан. МУ-ын сайд, 20 минутын хот ҮХ-ны даргын 2024.09.02-ны өдрийн 02 дугаар тушаалаар байгуулагдсан Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын хэрэгжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах, нийслэл УБ хотын Засаг захиргааны шинэчлэлийг санал, шийдвэрийн төсөл боловсруулах чиг үүрэг бүхий УИХ-ын гишүүн Ж.Алдаржавхлангаар ахлуулсан ажлын хэсгийн хуралд нийт 3 удаа ХББЗГ-ын дарга Ц.Баярбат, ахлах шинжээч Д.Бэлэгсайхан нар оролцож ажилласан. Ажлын хэсгээс хуулийг 2025.06.01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөж хэлэлцэх хугацааг хойшлуулах санал гаргасан бөгөөд, асуудлыг УИХ-ын 2025.05.14-ний өдрийн нэгдсэн чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэж шийдвэрлэсэн.	100
22.	3.1.4. Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хууль	Шинэ Зуунмод хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулинд өөрчлөлт орж "Хүннү хотын эрх зүйн байдлын тухай" хуулийг УИХ-ын 2025.01.24-ний өдрийн хурлаар хэлэлцэж баталсан. Хууль 2025 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдрөөс мөрдөгдөж эхэлсэн	100
Хэрэгжилтийн хувь			85.0

ГУРАВ. ДҮГНЭЛТ

Монгол Улсын Их хурлын 2021 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн 106 дугаар тогтоолоор баталсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-д туссан Хот байгуулалт, барилга, орон сууцжуулалтын Сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах 22 арга хэмжээний хэрэгжилтэд 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийхэд хэрэгжилт **85.0** хувьтай, **“Бүрэн хангалттай”** гэж дүгнэж байна.

Шинэ сэргэлтийн бодлогын 2025 оны эхний хагас жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтээс дараах 6 ажлыг эрчимжүүлэх шаардлагатай гэж үзэж байна. Үүнд:

1. 1.1.1. Боомтуудыг хөгжүүлэх хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг тодотгох, шинээр нэмж боловсруулах замаар боомтуудын хөгжлийг хөрш орнуудын боомттой ижил түвшинд хүргэж, дэд бүтэц, тээвэр зохион байгуулалтыг олон улсын стандартад нийцүүлэх;
2. 4.2.1. Нийслэл Улаанбаатар хотын төвлөрлийг сааруулах зорилгоор дэд төвүүдийн бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлэх, суурь дэд бүтцийг барьж байгуулах;
3. 4.2.6. Орон нутагт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хүн амын төвлөрлийг бий болгохын тулд инженерийн дэд бүтцийг барьж байгуулах
4. 5.2.2. Нийгмийн үйлчилгээний зориулалттай барилга байгууламжийг барихад эрчим хүчний хэмнэлттэй, саарал усыг дахин ашиглах технологийн шаардлагыг хангах;
5. 3.1.1. Хот байгуулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга;
6. 3.1.2. Үндэсний орон сууцжуулалтын тухай хууль;

ДӨРӨВ. САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ

1. Шинэ сэргэлтийн бодлогод туссан хэрэгжилт хангалтгүй арга хэмжээний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхэд чиглэсэн тодорхой арга хэмжээ авч, 2025 оны 3-р улиралд Сайдын Зөвлөлд эргэж танилцуулахыг бүх газар, хэлтсүүдэд үүрэг болгох;
2. Яамны бүх газар, хэлтсүүд төлөвлөлтөө сайжруулан, Шинэ сэргэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах санхүүжилтийн эх үүсвэр, санхүү, хөрөнгийн тооцоог үндэслэлтэй, бодит, зөв гаргаж хэвших, яамны газар, хэлтсүүд мэдээллээ солилцон хамтран ажиллах;
3. Тайлангийн боловсруулалтад анхаарч, 2000 тэмдэгтэд багтаан, хавсралт материалын хамт тогтоосон хугацаанд ирүүлж хэвшихийг яамны бүх газар, хэлтсүүдэд зөвлөмж болгож байна.

ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА, ОРОН СУУЦЖУУЛАЛТЫН ЯАМ,
САЛБАРЫН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР
